

УДК:336.77(043.2)

Лобода Д.Л.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ

ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»

This work is devoted to the actual aspects of stress-testing the bank's credit portfolio. General ways of elaboration and requirements for the evaluation credit portfolio risk with indicated methodology are described by the author/

Key words: credit portfolio, bank, stress-testing, optimization.

Ця робота присвячена актуальним аспектам стрес-тестування кредитного портфеля банку. Автором розглянуто основні напрямки розвитку та вимоги до проведення оцінки ризику кредитного портфеля за допомогою вказаної методики.

Ключові слова: кредитний портфель, банк, стрес-тестування, оптимізація.

Відсутність в Україні закріплених на законодавчому рівні стандартів термінології, підходів та інструментів управління ризиками викликає необхідність адаптації та запозичення вже стандартів існуючих з міжнародної практики. Аналіз практики та звітів Європейського центрального банку, Базельського комітету з банківського нагляду, CEBS, Всесвітнього економічного форуму підтверджує низьку готовність фінансового сектору до системних ризиків та фінансових криз. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають питання превентивного виявлення вразливості фінансових структур та потоків до реалізації можливих подій.

Стрес-тестування як метод превентивного регулювання діяльності банків використовується в багатьох країнах не тільки через рекомендації міжнародних фінансових інститутів, а й через його високу ефективність та інформативність для органів банківського нагляду та керівництва банку [1]. Відхід від

історичних та однофакторних стрес-тестів, врахування структурних зрушень та макроекономічної динаміки є тими напрямками, які досліджуються науковцями та реалізуються в системах управління ризиками. Однак, застосування стрес-тестування у сфері управління кредитним ризиком банку на рівні портфелю є недостатньо вивченим. Існуючі рекомендації охоплюють групу ринкових ризиків та застосовуються до укрупнених фінансових потоків або до агрегованих портфелів фінансових активів, не враховуючи специфіку окремих кредитних субпортфелів, методик присвоєння рейтингів окремим позичальникам та кореляції між окремими групами позик.

Нагальною потребою в побудові ефективних моделей стрес-тестування виступає поєднання макро- та макрорівнів прогнозних зрушень та врахування ефектів заміщення та концентрації в кредитних портфелях банків.

Суттєвість впливу макроекономічних показників на ймовірність дефолту та грошові потоки окремого позичальника повинна бути вивчена за допомогою кореляційно-регресійних моделей впливу на базі агрегованої кредитної історії кластерів позичальників, що є можливим не лише за тісної співпраці не тільки регуляторних органів з банками, а й наявності централізованого банку історичних даних фінансових показників позичальників [2].

Моделювання ефекту заміщення є більш тривіальною задачею, яка для вирішення не вимагає значних інформаційно-розрахункових підсистем. Банку достатньо змоделювати погашення або погіршення обслуговування декількох ключових позик в розрізі валют, розміру, часу погашення кредитного субпортфеля. Врахування концентрації вимагає не тільки всебічне вивчення параметрів позик, а й виділення ключових секторальних чи макроекономічних сегментів, зміна в яких буде мати суттєвий вплив на структуру та якість портфеля окремого банку, що в свою чергу повинно спиратися на об'єктивні та своєчасні прогнозно-звітні дані.

Кореляційні зв'язки між окремими позиками позичальників та субпортфелями, які виникали через реалізацію власних інтересів учасників банку і слугували певним бар'єром надійності, на поточний момент у поєднанні

з збільшенням частки ненадійних позичальників (через освоєння банками нових економічних ніш) та підвищенням складності банківських кредитних продуктів є факторами значного погіршення якості кредитних портфелів банків та зростання їх ризиків.

Сценарні розвідки подій повинні базуватися не тільки на найгірших, помірних та оптимістичних припущеннях щодо змін параметрів моделі, а й враховувати як історичний досвід криз, так і гіпотетичні дані (методи Монте-Карло та мультифакторного розподілу), що вимагає поєднання зусиль пруденціальних органів та самих фінансових посередників. І хоча метою таких тестів для держави є визначення меж стійкості всієї фінансової системи в цілому, а банків – власної чутливості до можливих подій, координація зусиль матиме позитивний характер для всіх учасників [3,4].

Результати стрес-тестування кредитного портфелю повинні дозволити здійснити процедури раціонування та оптимізації кредитів з урахуванням стратегії розвитку банку. Інтерпретація результатів як мінімум повинна давати точкові оцінки параметрів очікуваного та максимально припустимого відхилення у факторах моделі, а у подальшому стати базою побудови комплексної багатофакторної моделі оцінки кредитного ризику на рівні портфелю банку

Література:

1. Stress Testing at Major Financial Institutions: Survey Results and Practice, Report by a working group established by the CGFS [Електронний ресурс] / Committee on the Global Financial System. - Basel: Bank for International Settlements) - Режим доступу: <http://www.bis.org>.
2. Principles for sound stress testing practices and supervision [Текст] / Bank for International Settlements. - Basel, May 2009. - Режим доступу: <http://www.bis.org>.
3. Jokivuolle Esa, Virolainen Kimmo, Vahamaa Oskari Macro-model-based stress testing of Basel II capital requirements [Текст]/ Jokivuolle Esa,

Virolainen Kimmo, Vahamaa Oskari. - Bank of Finland Research Discussion Papers. – 2008. №17 - Режим доступа: <http://www.bof.fi>.

4. Blaschke, Winfrid, Matthew T. Jones, Giovanni Majnoni and Soledad Martinez Peria, Stress Testing of Financial Systems: An Overview of Issues, Methodologies and FSAP Experiences [Текст]/ Blaschke, Winfrid, Matthew T. Jones, Giovanni Majnoni and Soledad Martinez Peria // IMF Working Paper. – 2001. - №01/88.

Лобода, Д. Л. Актуальні питання стрес-тестування кредитного портфеля банку [Текст] / Д. Л. Лобода // Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте производстве и образовании 2010 : сборник научных трудов по материалам международной научно-практической конференции. – Одесса, 2010 – Т. 17 Экономика. – С. 89-91.